

RESUMS

ARQUEOLOGIA I EDUCACIÓ, UN EXERCICI DE RECONSTRUCCIÓ DEL PASSAT

Don Henson

En els darrers anys, l'arqueologia s'està enfrontant a reptes nous dirigits a reforçar, ampliar i aplicar el seu gran potencial educatiu que resideix, sobretot, en la recuperació, la conservació i la transmissió dels testimonis materials del passat. Per fer-ho ha de tenir en compte altres tipus de canals de comunicació existents i els aspectes pedagògics que poden desenvolupar-se des de la disciplina. És per això que resulta necessari aprofundir en les diferents formes d'aprenentatge possibles i en els diferents objectius i estratègies didàctiques a desenvolupar. Partint d'aquestes premisses, el Council of British Archaeology auspicia i recolza un gran nombre de projectes educatius entorn a l'arqueologia, alguns dels quals es descriuen breument.

"HISTÒRIES DE CATALUNYA" I ELS PROBLEMES DE LA DIVULGACIÓ PER TELEVISIÓ

Antoni Tortajada

Quan fem divulgació històrica, hem de transformar el discurs històric per fer-lo entenedor per a un públic ampli. Però quan aquesta divulgació la fem pel *prime time* televisiu, el mitjà imposa unes condicions tan exigents que no sabem si el resultat final ens allunya massa del discurs històric. L'autor posa com a exemple el programa "Històries de Catalunya", produït per TVC. En aquest cas, hi ha cinc característiques que defineixen el format: la tematització, la fragmentació, la inducció, la narració en forma de relat i la visibilitat de les fonts històriques. Així com els quatre primeres ens allunyen progressivament de la disciplina històrica, l'última permet fer el camí de tornada.

FEDARCINE - COOPERACIÓ DELS FESTIVALS INTERNACIONALS DE CINEMA D'ARQUEOLOGIA

Kurt Denzer

La producció cinematogràfica sobre temes arqueològics té una llarga trajectòria que es remunta als anys 30 del segle XX. No obstant, és a partir de la dècada dels 60 quan aquestes produccions comencen a realitzar-se de manera més continuada i sistemàtica, si bé el seu potencial divulgador i les seves característiques tècniques no s'han desenvolupat plenament fins fa pocs anys. És el marc d'aquesta nova fase de la producció cinematogràfica – documental sobre l'arqueologia, quan comencen a organitzar-se a Europa festivals i trobades monogràfiques que desemboquen en la constitució, el 2003, de FEDARCINE, una xarxa que agrupa la majoria d'esdeveniments d'aquest tipus que se celebren actualment a Europa.

L'ARQUEOLOGIA COM A EXPERIÈNCIA MEDIÀTICA

Julian Richards

En els darrers anys ha sorgit un gran interès cap a l'arqueologia, promogut, en gran mesura, per l'abundància de programes sobre aquest tema que són transmesos per tot tipus de canals televisius. En aquest article, s'examinarà el rerafons d'aquesta explosió d'interès i, mitjançant el ventall de nous formats televisius, explorar de quina forma s'ha desenvolupat aquesta relació especial. S'examinarà el potencial dels mitjans televisius tant per educar com per entretenir, així com la necessitat d'animar l'interès públic més enllà de la televisió. Finalment, es presentaran algunes opinions personals sobre la forma que pot adoptar en el futur la relació entre l'arqueologia i els mitjans audiovisuals.

LA PREMSA ARQUEOLÒGICA ESPECIALITZADA: L'EXEMPLE D'ARCHÉOLOGIA

Sophie Crançon

La revista *Archéologia* va néixer el 1963 i el 1973 va ser adquirida per l'editorial Faton, empresa familiar dirigida per Louis Faton. Apareix 11 vegades l'any, amb una tirada d'entre 30 i 35.000 exemplars i està dedicada a l'actualitat arqueològica. També publica els monogràfics

Dossier d'archéologie.

Des del 1964, *Archéologia* ha viscut el sorgiment de l'arqueologia preventiva (anys 70), el seu desenvolupament anàrquic (anys 80 i 90) i els seus problemes actuals. Avui dia es constaten dos fenòmens: les reformes en l'estatut dels arqueòlegs, que els permet una major difusió dels seus treballs, i el nombre creixent de lectors que contacten amb la revista per cridar l'atenció sobre espais destruïts o en perill. Regularment, la revista publica grans reportatges. La creixent aparició d'articles en publicacions generalistes, tot i que implica una certa competència, atrauen l'atenció sobre el tema.

L'EDICIÓ ARQUEOLÒGICA PER A NENS: EL CAS DE LA REVISTA MENSUAL *ARKÉO JUNIOR*, D'EDICIONS FATON

Aurélie Gaultet

ARKÉO Junior és una revista publicada a França per l'editorial Faton, que tracta d'arqueologia i història i està dirigida als infants de més de set anys. Va ser creada fa 10 anys i té com a objectiu el descobriment, per part dels joves, generalment àvids de coneixements sobre el passat, de les civilitzacions antigues i de la ciència que permet descobrir-les. La redacció dels articles està presidida per una voluntat de rigor científic en les informacions que es proporcionen, una gran qualitat d'escriptura, alhora lúdica i pedagògica, un to seriós que respecta al nen i una iconografia de qualitat, variada i ben reproduïda.

COMUNICAR EL PASSAT: LITERATURA O HISTÒRIA?

Joan Andrés Sorribes

La novel·la històrica, sorgida a la primera meitat del segle XIX, se situa a la frontera entre història i literatura. L'autor de l'article ho és també de tres novel·les històriques: *La forja de Lessera* (l'acció de la qual transcorre en temps de ibers, amb les guerres púniques com a teló de fons), *Noverint Universi* (amb el regnat de Pere IV i la Pesta Negra com a rerafons) i *La creu de Cabrera* (sobre la primera guerra carlista).

Els objectius de *La forja de Lessera* pretenen oferir rigor històric, coherència i capacitat de seducció seguint un procés creatiu específic que implica documentació etnogràfica, coherència quant a costums, organització social, cerimònies, etc., recreació de paisatges històrics i la

plasmació d'un doble món realitat/ficció, amb l'atenció dirigida a la "gent corrent" com a protagonistes.

Malgrat que no es tracta estrictament d'una novel·la juvenil, *La forja de Lessera* es pot utilitzar en l'ensenyament, pot servir de base per a comentaris de texts, lectura en els escenaris reals o recreacions, entre moltes altres possibilitats.

EL CÒMIC I LA HISTÒRIA

Oriol Garcia i Quera

El còmic és un mitjà de comunicació molt adequat per a transmetre coneixements a lectors de totes les edats. Molts autors ubiquen les seves obres en diversos moments del passat, però la voluntat amb la què treballen i el tractament que fan de la història, no sempre és el mateix. Aquestes diferències determinaran la possible funció educativa del còmic històric que, només quan assoleix l'equilibri entre el rigor documental i l'aventura, esdevé una eina atractiva per als qui volen aprendre quelcom sobre algun episodi del nostre passat de manera amena.

ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA EN LA LITERATURA JUVENIL FRANCESA

Michel Politzer

La il·lustració de temes històrics i arqueològics implica l'obligació de la seva legibilitat. Ens trobem davant d'una imatge que ha de comunicar, en principi, un saber i no davant d'una imatge d'expressió artística: la precisió i la fidelitat a l'objecte representat són preponderants. Però la il·lustració de vulgarització també ha de permetre al lector la identificació amb els ancestres llunyans, actors de la Història. L'il·lustrador haurà de donar testimoni d'un veritable talent de creador i escenògraf per mostrar, amb els recursos de què disposa, el dibuix i el color, reconstruccions a partir d'empremtes arqueològiques de vegades ínfimes. L'arqueologia experimental permet a l'autor i a l'il·lustrador que compreguin i descriguin millor els gestos i l'entorn dels homes als que han de fer reviure davant dels ulls del lector. L'obra de divulgació ha de familiaritzar als nostres contemporanis amb tota la riquesa i la fragilitat de l'excel·lent aventura del primat il·lustrat que hem arribat a ser.

RESUMS

LECTURA NOVA DE LES PINTURES RUPESTRES DEL PARC CULTURAL DEL RÍO MARTÍN (TERUEL)

José Mª Peguero Serrano

A partir de l'observació i de l'estudi de les pintures rupestres del Parc Cultural del Río Martín, els i les alumnes del Colegio Público "Gloria Fuertes" d'Andorra (Terol) van recrear una nova visió de les figures que es troben en aquests abrics. La intensa impressió i empatia que els van produir les pintures rupestres, va ser l'origen de diversos treballs posteriors: textos, dibuixos, pintures, escultures, un calendari, una revista monogràfica, un mural, jocs educatius, samarretes serigrafiades i una exposició al Centro de Interpretación del Arte Rupestre "Antonio Beltrán" d'Ariño (Terol). Tota una intensa experiència educativa.

RESÚMENES

ARQUEOLOGÍA Y EDUCACIÓN, UN EJERCICIO DE CONSTRUCCIÓN DEL PASADO

Don Henson

La arqueología se enfrenta en los últimos años a nuevos retos dirigidos a reforzar, ampliar y aplicar su gran potencial educativo que reside, fundamentalmente, en recuperar, conservar y transmitir los testimonios materiales del pasado. Para ello ha de tener en cuenta otro tipo de canales de comunicación existentes y considerar los aspectos pedagógicos que pueden desarrollarse desde la disciplina. Para ello resulta necesario profundizar en las diferentes formas de aprendizaje posibles y en los diferentes objetivos y estrategias didácticas a desarrollar. Partiendo de esas premisas, el Council of British Archaeology auspicia y apoya un gran número de proyectos educativos en torno a la arqueología, algunos de los cuales se describen brevemente.

"HISTÒRIES DE CATALUNYA" Y LOS PROBLEMAS DE LA DIVULGACIÓN POR TELEVISIÓN

Antoni Tortajada

Cuando hacemos divulgación histórica, tenemos que transformar el discurso histórico para hacerlo inteligible a un público amplio. Pero cuando la divulgación la hacemos en el *prime time* televisivo, el medio impone unas condiciones tan exigentes que no sabemos si el resultado final no nos aleja demasiado del discurso histórico. El autor pone como ejemplo el programa "Històries de Catalunya", producido por TVC. En este caso hay cinco características que definen el formato: la tematización, la fragmentación, la inducción, la narración en forma de relato y la visibilidad de las fuentes históricas. Así como las cuatro primeras nos alejan progresivamente de la disciplina histórica, la última permite el camino de vuelta.

FEDARCINE - COOPERACIÓN DE FESTIVALES INTERNACIONALES DE PELÍCULAS DE ARQUEOLOGÍA

Kurt Denzer

La producción cinematográfica sobre temas arqueológicos muestra una larga trayectoria que se remonta a los años 30 del siglo XX. No obstante, es a partir de la década de los 60 cuando estas producciones comienzan a realizarse de forma más continuada y sistemática, si bien su potencial divulgador y sus características técnicas no se desarrollan plenamente hasta hace pocos años. Es en el marco de esta nueva fase de la producción cinematográfica- documental sobre la arqueología, cuando comienzan a organizarse en Europa festivales y encuentros monográficos dando lugar a la constitución en 2003 de FEDARCINE, una red que agrupa la mayoría de eventos de este tipo que se celebran actualmente en Europa.

LA ARQUEOLOGÍA COMO UNA EXPERIENCIA MEDIÁTICA

Julian Richards

En los últimos años ha surgido un gran interés hacia la arqueología, promovido, en gran medida, por la abundancia de programas sobre este tema que son emitidos por todo tipo de canales televisivos. En este texto se examinará el trasfondo de esta explosión de interés y, mediante el abanico de nuevos formatos televisivos, explorar de qué forma se ha desarrollado esta especial relación. Se examinará el potencial de los medios televisivos tanto para educar como para entretener, así como la necesidad de animar el interés público más allá de la televisión. Finalmente, se presentarán algunas opiniones personales sobre la forma que puede adoptar en el futuro la relación entre la arqueología y los medios audiovisuales.

LA PRENSA ARQUEOLÓGICA ESPECIALIZADA: EL EJEMPLO DE *ARCHÉOLOGIA*

Sophie Crançon

La revista *Archéologia* nació en 1963 y en 1973 fue adquirida por la editorial Faton, empresa familiar dirigida por Louis Faton. Aparece 11 veces al año con una tirada de 30-35.000 ejemplares y está dedicada a la actualidad arqueológica. También publica los monográficos *Dossier*

d'archéologie.

Desde 1964, *Archéologia* ha vivido la emergencia de la arqueología preventiva (años 70), su desarrollo anárquico (80-90) y sus problemas actuales. Hoy se constatan dos fenómenos: las reformas en el estatuto de los arqueólogos, que les permite una mayor difusión de sus trabajos y el creciente número de lectores que contactan con la revista para llamar la atención sobre enclaves destruidos o en peligro. Regularmente, la revista publica grandes reportajes. La creciente publicación de artículos en publicaciones generalistas, aunque implica una cierta competencia, atraen la atención sobre el tema.

LA EDICIÓN ARQUEOLÓGICA PARA NIÑOS: EL CASO DE LA REVISTA MENSUAL *ARKÉO JUNIOR*, DE EDICIONES FATON

Aurélié Gaultet

ARKÉO Junior es una revista publicada en Francia por la editorial Faton, que trata de arqueología e historia y se dirige a los niños a partir de siete años. Creada hace diez años, la revista tiene como ambición el descubrimiento por parte de los jóvenes, generalmente ávidos de conocimientos sobre el pasado, de las civilizaciones antiguas y de la ciencia que permite descubrirlas. La redacción de los artículos está presidida por una voluntad de rigor científico en las informaciones que se proporcionan, una gran calidad de escritura, a la vez lúdica y pedagógica, un tono serio que respeta al niño y una iconografía de calidad, variada y bien reproducida.

COMUNICAR EL PASADO: LITERATURA O HISTORIA?

Joan Andrés Sorribes

La novela histórica, surgida en la primera mitad del siglo XIX se sitúa en la frontera entre historia y literatura. El autor del artículo lo es también de tres novelas históricas: *La forja de Lessera* (cuya acción transcurre en tiempo de los iberos, con las guerras púnicas como telón de fondo), *Noverint Universi* (durante el reinado de Pere IV y la Peste Negra como fondo) y *La creu de Cabrera* (sobre la primera guerra carlista).

Los objetivos de *La forja de Lessera* pretenden obtener rigor histórico, coherencia, capacidad de seducción siguiendo un proceso creativo específico que implica, documentación etnográfica, coherencia en cuanto a costumbres, organización social, ceremonias, etc., recreación de

paisajes históricos y la plasmación de un doble mundo realidad/ficción, con la atención dirigida a la "gente corriente" como protagonistas. Aunque no es estrictamente una novela juvenil, *La forja de Lessera* se puede emplear en la enseñanza, puede servir de base para comentarios de textos, lectura en los escenarios reales o recreaciones, entre otras muchas posibilidades.

EL CÓMIC Y LA HISTORIA

Oriol Garcia i Quera

El cómic es un medio de comunicación muy adecuado para transmitir conocimientos a lectores de todas las edades. Muchos autores ubican sus obras en diversos momentos del pasado, pero la voluntad con la que trabajan y el tratamiento que hacen de la historia, no siempre es el mismo. Estas diferencias determinarán la posible función educativa del cómic histórico que, sólo cuando alcanza el equilibrio entre el rigor documental y la aventura deviene un utensilio atractivo para los que quieren aprender alguna cosa sobre algún episodio de nuestro pasado de forma amena.

ARQUEOLOGIA Y HISTORIA EN LA LITERATURA JUVENIL FRANCESA

Michel Politzer

La ilustración de temas históricos y arqueológicos implica la obligación de su legibilidad. Estamos ante una imagen que debe en principio comunicar un saber y no ante una imagen de expresión artística: la precisión y la fidelidad al objeto representado son preponderantes. Pero la ilustración de vulgarización también debe permitir al lector la identificación con lejanos ancestros, actores de la Historia. El ilustrador deberá dar testimonio de un verdadero talento de creador y escenógrafo para mostrar, con los recursos de los que dispone, el dibujo y el color, reconstituciones a partir de huellas arqueológicas a veces ínfimas. La arqueología experimental permite al autor y al ilustrador que comprendan y describan mejor los gestos y el entorno de los hombres a los que han de hacer vivir ante los ojos del lector. La obra de divulgación debe familiarizar a nuestros contemporáneos con toda la riqueza y la fragilidad de la excepcional aventura del primate ilustrado que hemos llegado a ser.

LECTURA NUEVA DE LAS PINTURAS RUPESTRES DEL PARQUE CULTURAL DEL RÍO MARTÍN (TERUEL)

José Mª Peguero Serrano

A partir de la observación y estudio de las pinturas rupestres que se encuentran en el Parque Cultural del Río Martín, los alumnos y alumnas del Colegio Público "Gloria Fuertes" de Andorra (Teruel), recrearon una nueva visión de las figuras que se encuentran en dichos abrigos. La intensa impresión y empatía que les produjeron las pinturas rupestres, fue el origen de diversos trabajos posteriores: textos, dibujos, pinturas, esculturas, un calendario, una revista monográfica, un mural, juegos educativos, camisetas serigrafiadas y una exposición en el Centro de Interpretación del Arte Rupestre "Antonio Beltrán" de Ariño (Teruel). Toda una intensa experiencia educativa.

RÉSUMÉES

ARCHÉOLOGIE ET EDUCATION, UN EXERCISE DE CONSTRUCTION DU PASSÉ

Don Henson

Ces derniers temps, l'Archéologie est confrontée à des nouveaux défis, dirigés à renforcer, augmenter et appliquer son énorme potentiel éducatif. Celui-ci réside principalement dans les activités de récupération, conservations et transmission des témoins matériels du passé. Pour ceci il doit tenir compte d'autres moyens de communication existants et considérer les aspects pédagogiques qui peuvent être développés depuis la discipline. Il est donc nécessaire d'approfondir dans les différents types d'apprentissage possibles ainsi que dans les différents objectifs et stratégies didactiques à développer. A partir de ces prémisses, le Council of British Archaeology promouvoit et soutient un grand nombre de projets éducatifs en rapport avec l'Archéologie, dont quelques uns sont brièvement décrits ci-dessous.

"HISTÒRIES DE CATALUNYA" ET LES PROBLÈMES DE LA DIVULGATION TÉLÉVISÉE

Antoni Tortajada

Quand nous nous engageons dans la divulgation historique, nous devons transformer le discours historique pour le rendre intelligible au grand public. Cependant, quand cette divulgation se fait dans le *prime time* télévisuel, le moyen impose des conditions tellement exigeantes que nous ne savons si le résultat final sera trop loin du discours historique. L'auteur propose en tant qu'exemple le programme «Histoires de la Catalogne», réalisé par TVC. Dans ce cas, il y a cinq caractéristiques définitoires du format: le sujet, la fragmentations, l'induction, la narration sous forme de récit et la visibilité des sources historiques. Si les quatre premières nous éloignent de la discipline historique, la dernière permet faire le chemin de retour.

FEDARCINE - COOPÉRATION DES FESTIVALS INTERNATIONAUX DE FILMS D'ARCHÉOLOGIE

Kurt Denzer

La réalisation cinématographique concernant les sujets archéologiques montre une longue trajectoire, qui remonte aux années 30 du XXème siècle. Cependant, c'est à partir des années 60 qu'elles subissent une réalisation continuelle et systématique, malgré que leur potentiel vulgarisateur et leurs caractéristiques techniques ne se développent que très récemment. C'est dans le cadre de cette nouvelle phase de réalisation cinématographique et documentaire sur l'Archéologie qu'on commence à organiser en Europe les premiers festivals et journées monographiques, ce qui aboutira à la constitution en 2003 de FEDARCINE, un réseau qui regroupe la plupart des événements de ce type qui ont lieu actuellement en Europe.

L'ARCHÉOLOGIE EN TANT QU'EXPERIÉENCE MÉDIATIQUE

Julian Richards

Ces derniers temps, il est apparu un grand intérêt pour l'Archéologie, promu en grande partie, par l'abondance de programmes télévisés sur ce sujet. Ce texte analysera le fond de cette explosion dans l'intérêt et, à travers l'éventail de nouveaux formats télévisés, explorera comment c'est développé cette relation si spéciale. Nous examinerons le potentiel des moyens télévisés pour l'éducation et le loisir, ainsi que le besoin d'animer l'intérêt du public au-delà de la télévision. Finalement, nous allons présenter quelques opinions personnelles sur les formes que la relation entre l'Archéologie et les moyens audiovisuels peut prendre dans le futur.

LA PRESSE ARCHÉOLOGIQUE SPÉCIALISÉE: L'EXEMPLE D'ARCHÉOLOGIA

Sophie Crançon

Le magazine *Archéologia* est né en 1963 et en 1973 il a été acheté par Editions Faton, entreprise familiale dirigée par Louis Faton. Elle paraît onze fois par an avec un tirage de 30-35.000 exemplaires et est dévouée à l'actualité archéologique. Elle publie aussi les monographies *Dossier d'archéologie*.

RÉSUMÉES

Depuis 1964, *Archéologia* a assisté à la naissance de l'Archéologie préventive (années 70), son développement anarchique (80-90) et ses problèmes actuels. Aujourd'hui, on peut constater deux phénomènes: les réformes dans le statut des archéologues, ce qui leur permet une majeure divulgation de leurs travaux, et un plus grand nombre de lecteurs qui contactent la revue pour attirer l'attention sur des sites détruits ou menacés. Régulièrement, la revue publie de grands reportages. Malgré que l'augmentation du nombre d'articles dans des publications généralistes peut générer une certaine concurrence, elle attire aussi l'attention sur le sujet.

L'ÉDITION ARCHÉOLOGIQUE POUR ENFANTS: LE CAS DE LA REVUE MENSUELLE *ARKÉO JUNIOR*, DES ÉDITIONS FATON

Aurélié Gaultet

ARKÉO Junior est une revue publiée en France, par les éditions Faton, qui traite d'archéologie et d'histoire et s'adresse aux enfants à partir de 7 ans. Créée il y a dix ans, la revue a pour ambition de faire découvrir aux jeunes, généralement avides de connaissances sur le passé, les civilisations anciennes et la science qui permet de les mettre au jour. Président à la rédaction des articles une volonté de rigueur scientifique dans les informations délivrées, une grande qualité d'écriture, à la fois ludique et pédagogique, un ton sérieux qui respecte l'enfant et une iconographie de qualité, variée et bien reproduite.

COMUNIQUER LE PASSÉ: LITTÉRATURE OU HISTOIRE?

Joan Andrés Sorribes

Le roman historique, apparu pendant la première moitié du XIXème siècle se situe à la frontière entre l'Histoire et la Littérature. L'auteur de cet article a aussi écrit trois romans historiques: *La forja de Lessera* (dont l'action a lieu aux temps des ibères, pendant les guerres puniques), *Noverint Universi* (pendant le règne de Pierre IV et la Peste Noire) et *La creu de Cabrera* (sur la première guerre carliste). *La forja de Lessera* unit rigueur historique, cohérence et capacité de séduction tout en suivant un processus de création spécifique qui implique documentation ethnographique, cohérence en ce qui concerne les mœurs, l'organisation sociale, les cérémonies, etc., recréation de paysages historiques et la description d'un monde à mi chemin entre

réalité et fiction avec des «gens courants» comme protagonistes. Malgré ne pas être strictement un roman pour jeunes, *La forja de Lessera* peut être utilisé dans l'éducation scolaire pour faire des commentaires de texte, des lectures dans les scénarios réels ou les récréations, entre autres possibilités.

LA BANDE DESSINÉE ET L'HISTOIRE

Oriol Garcia i Quera

La bande dessinée est un moyen de communication très adéquat pour transmettre des connaissances aux lecteurs de n'importe quel âge. Plusieurs auteurs situent leurs ouvrages dans différents moments du passé, mais leur volonté de travail et le traitement de l'histoire ne sont pas toujours les mêmes. Ces différences vont déterminer la potentielle fonction éducative de la BD historique. Dès que celle-ci atteint l'équilibre entre la rigueur documentaire et l'aventure, elle devient un instrument attirant pour ceux qui veulent apprendre agréablement quelque chose sur quelque épisode de notre passé.

ARCHÉOLOGIE ET HISTOIRE DANS LA LITTÉRATURE JEUNESSE EN FRANCE

Michel Politzer

L'illustration de sujets historiques et archéologiques comporte une obligation de lisibilité. Nous sommes ici dans une image qui doit d'abord communiquer un savoir et non dans une image d'expression artistique: la précision et la fidélité à l'objet représenté son prépondérantes. Mais l'illustration de vulgarisation doit permettre aussi au lecteur de s'identifier aux lointains ancêtres, acteurs de l'Histoire.

L'illustrateur devra témoigner d'un véritable talent de créateur et de metteur en scène pour montrer, avec les ressources dont il dispose, le dessin et la couleur, des reconstitutions à partir de traces archéologiques parfois infimes.

L'archéologie expérimentale permet à l'auteur et à l'illustrateur de comprendre et de mieux décrire les gestes et l'environnement des hommes qu'ils auront à faire vivre sous les yeux du lecteur. L'ouvrage de vulgarisation doit rendre familière à nos contemporains toute la richesse et la fragilité de l'aventure exceptionnelle de ce primate éclairé que nous sommes devenus.

RÉSUMÉES

NOUVELLE LECTURE DES PEINTURES RUPESTRES DU PARC CULTUREL DU RÍO MARTÍN (TERUEL)

José Mª Peguero Serrano

A partir de l'observation et étude des peintures rupestres qui se trouvent dans les Parc Culturel du Rio Martin, les élèves de l'École publique "Gloria Fuertes" de Andorra (Teruel), ont recréé une nouvelle vision des figures qui se retrouvent dans ces abris. L'intense impression et empathie causées par les peintures rupestres sont à l'origine de divers travaux postérieurs: textes, dessins, peintures, sculptures, un calendrier, une revue monographique, un mural, des jeux éducatifs, des T-Shirts sérigraphiés et une exposition dans le Centre d'interprétation de l'Art Rupestre "Antonio Beltrán" de Ariño (Teruel). Une expérience éducative très intense.

ABSTRACTS

ARCHAEOLOGY AND EDUCATION, AN EXERCISE IN CONSTRUCTING THE PAST

Don Henson

Archaeology has to face up to new challenges aimed to reinforce, widen and apply its huge educational potential that consists, mainly, in the recovery, conservation and communication of the material evidences of the past. Therefore, it has to consider both the existence of other communication channels and the pedagogical aspects to be developed from this research area. It is necessary to deepen into the different possible ways of knowledge acquisition and into the diversity of aims and educational strategies. Starting from these premises, the Council of British Archaeology supports a wide range of educational programmes on archaeology and archaeological heritage. Some of them are briefly summarized.

"HISTÒRIES DE CATALUNYA" AND THE PROBLEMS OF TV DISSEMINATION

Antoni Tortajada

When we do dissemination of history we have to transform historical discourse in order to make it understandable to a wide public. But, when dissemination is done in television prime time, the medium imposes such demanding conditions that we do not know if the final result is too far away from the original historical discourse. The author reviews the example of the series *Històries de Catalunya* (*Histories/Stories of Catalonia*), produced by the Catalan television channel (TVC). In this case there are five characteristics that define the format: subject-centered, fragmentation, induction, narration as storytelling and visibility of historical sources. In the same way as the first four characteristics make us move away from historical research, the latter take us back again.

FEDARCINE - COOPERATION OF INTERNATIONAL ARCHAEOLOGY FILM FESTIVALS

Kurt Denzer

The production of films about archaeological topics shows a long development, starting with the first examples in the 30es of the 20th century. However, the more systematic and continuous production of this type of movies does not begin until the 60es although its disseminative potential and its technical characteristics do not develop completely until c. 15 years ago. In this new phase of archaeological film production a series of archeological film festivals began to be organized. Finally in 2003 FEDARCINE, a European network of archaeological film festivals was created.

ARCHAEOLOGY AS A MEDIA EXPERIENCE

Julian Richards

In recent years there has been a huge upsurge of interest in archaeology, fuelled largely by the many programmes concerned with this subject that are broadcast on both terrestrial and satellite television. This paper will examine the background to this explosion of interest and, through the range of recently broadcast formats, the way that the special relationship has developed. The potential for broadcast media to educate as well as entertain will be examined, as well as the need to cater for public interest beyond the broadcast. Finally, some personal thoughts will be offered on the way that the relationship between archaeology and the media may develop in the future.

THE ARCHAEOLOGICAL "HIGH LEVEL" PRESS: THE CASE OF ARCHÉOLOGIA

Sophie Crançon

The journal *Archéologia* saw its beginning in 1963 and in 1973 was acquired by the publishing company Faton directed by Louis Faton. It is published 11 times every year (30-35.000 copies). It is devoted to current archaeological issues and it also publishes monographical issues, called *Dossier d'archéologie*.

Since 1964, *Archéologia* has experienced the emergence of contract archaeology (70es), its anarchical development (80es-90es) and its

current problems. Today two aspects should be highlighted: the range of changes that affects archaeological profession and that allow archeologists a wider dissemination of their research and the increasing number of readers that get in touch with the journal to draw attention to destroyed or threaten sites. The increasing publication of archaeological news in not specialized press, although implying a certain degree of competition, promotes a greater interest in this kind of topics.

ARCHAEOLOGY FOR CHILDREN: THE CASE OF THE MONTHLY JOURNAL *ARKÉO JUNIOR*

Aurélie Gaultet

ARKÉO Junior is a journal published in France by Faton publishers and deals about archaeology for children from seven years onwards. It was created ten years ago and its aim is to permit children and teenagers to discover ancient civilizations and the science that makes possible this knowledge. News and articles are written both with extreme scientific rigour in relation to the information that they contain and with a ludic and pedagogical intention, a serious tone that emphasizes respect for children as readers and a varied and good quality iconography.

TELLING THE PAST: LITERATURE OR HISTORY?

Joan Andrés Sorribes

The historical novel, that emerges during the first half of the 19th century, is placed on the frontier between history and literature. The author of this paper who is also author of three historical novels: *La forja de Lessera* (*The forge of Lessera*) located in the Iberic times with the Punic Wars as background, *Noverint Universi*, located during the reign of Pere IV with the Black Death as background, and *La creu de Cabrera* (*Cabrera's Cross*), about the first Carlist war during the 19th century. The aims of *La forja de Lessera* are to show historical accuracy, coherence, capacity of seduction, following a specific creative process that implies ethnographical documentation, a coherent depiction of social organization, ceremonies, habits, etc., recreation of historical landscapes and the shaping of a double world of fiction-reality, with common people as main persons of the novel. Although it cannot be defined as a teenager novel, *La forja de Lessera* can be used in

education for text-based commentaries, readings in the real landscapes or recreation, among a lot of other educational possibilities.

COMICS AND HISTORY

Oriol Garcia i Quera

Comics are a very suitable communication support for transmitting knowledge to all kind of readers. Many authors locate their works in different epochs of the past, but their aims as well as the way they used history can be very different. These differences determine the possible educational role of comics, which only with a right balance between rigour and adventure can become an attractive tool for those who want to learn something about a certain historical episode in a pleasant way.

ARCHAEOLOGY AND HISTORY IN THE LITERATURE FOR YOUTH IN FRANCE

Michel Politzer

The drawing of historical and archaeological objects implies necessarily that they have to be readable. In principle, we situate ourselves in front an image the aim of which is to communicate knowledge and not to be an example of artistic expression. Therefore it is mainly guided by precision and fidelity to the represented object. But the images used in dissemination allow also readers to identify themselves with far ancestors, the actors of history.

The drawer has to show a real talent of creator and scenographer with his/her own resources (drawing and colour) and the help of archaeological restitutions. Experimental archaeology facilitates the author and drawer a better understanding and description of the gestures and environment of those people that have to become lived for the readers.

NEW PERSPECTIVES FROM THE ART MANIFESTATIONS AT THE PARQUE CULTURAL DEL RÍO MARTÍN (TERUEL, SPAIN)

Jose María Peguero

Starting from the observation and study of the prehistoric paintings of the Cultural Park of the Martin river, the pupils of the state school *Gloria Fuertes* (Andorra, Teruel province) have recreated a new view of the

images that have been found in these rock shelters. The intense impression and empathy caused in the children and teenagers by the visioning of the paintings was the origin of later works: texts, drawings, sculptures, a calendar, a monography, a wall painting, educational games, t-shirts, and an exhibition in the Interpretation Centre of Rock Art *Antonio Beltran* in the town of Ariño (Teruel province). A complete educational experience.